

Poul Nyrup Rasmussens tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister

Dato

1. oktober 1996

Sted

Christiansborg

Barometeret står på forandring for Danmark, for Europa og for hele verden. Vi står midt i en teknologisk revolution. Økonomien er global, massemediernes ophæver fornemmelsen af tid og sted, landene knyttes stadig tættere sammen; det er den nye virkelighed.

For regeringen er hovedopgaven helt klar: Det drejer sig om at ruste Danmark og hver enkelt borger i vores land til at klare sig i det ny århundrede. Regeringen er allerede i fuld sving med at udvikle velfærdssamfundet til den nye virkelighed. Vi har et godt afsæt for at komme videre. Vi står stærkt, hvis vi fastholder den kurs, vi har lagt, og hvis vi følger konsekvent op med de nødvendige beslutninger.

Politik er andet end paragraffer og lovgivning. Det er også holdninger i hverdagsliv og arbejde. Fornyelsen af vores velfærdssamfund skal bygge på klare rettigheder og på klare pligter, på forventninger og krav til den enkelte, og netop her i denne tid skal ansvars- og pligtfølelsen styrkes.

Vi skal værne om velfærdssamfundets grundlæggende kvaliteter, fællesskabets ansvar og ansvaret for hinanden. For sagen er jo, at fremtiden kræver mere

samvirke, mere samhørighed og engagement, ikke mindre. Sammenhængskraften i vores samfund skyldes, at vi har en fælles interesse i samfundets kerneydelser: sygehusene, ældreomsorgen, skolerne og uddannelsesstederne, børnepasningen. Netop en fælles interesse: vores samfunds særlige kvalitet.

Regeringen fremlægger derfor i dag et katalog af nye initiativer. Nogle af dem vil kunne gennemføres fuldt og helt i denne samling, andre skal igangsættes som led i en flerårig strategi.

Fremtiden kræver mere samvirke, samhørighed og engagement, ikke mindre. Velfærdssamfundets fornyelse skal derfor ske i et bredt samarbejde mellem stat, amter og kommuner, mellem arbejdsmarkedets parter, på arbejdspladserne, i den offentlige og i den private sektor, i familierne.

Næste skridt i vort fornyelsesarbejde bliver en gigantisk flerårig opgave. Vi skal have større kvalitet i vort velfærdssamfund. Vi skal sikre, at alle får en fair og ordentlig behandling, når borgere og virksomheder henvender sig til skattemyndigheder, til miljømyndigheder og til retsvæsen. .

Det samme gælder den handicappede, der ansøger om et hjælpemiddel, den arbejdsløse, der er i kontakt med arbejdsformidlingen, og bistandsklienten, der henvender sig til sagsbehandleren, og det gælder også for patienten på sygehuset. Det gælder de tusindvis af mennesker, der svarer enhver sit og en gang imellem møder de offentlige myndigheder. En fair behandling på aftalte tidspunkter, rimelige tidsfrister, ordentlig og sikker sagsbehandling og information og

rådgivning, der kan forstås. Sådan skal det være.

Vi skal give befolkningen større indsigt, mere indflydelse og bedre valgmuligheder i forhold til den offentlige sektor. Og familier og frivillige netværk må inddrages mere direkte i løsningen af opgaverne, for velfærdssamfundet er jo ikke kun stat, amter og kommuner.

Vi ønsker mere omsorg og mindre emsighed. Vi skal sørge for, at samarbejdet mellem de offentlige myndigheder bliver bedre. Det må ikke være sådan, at en instans eller et kontor siger: »Det er ikke mit bord.« Stivnede organisationsformer må fornyes. Ny teknologi og ændrede internationale vilkår ændrer hastigt grundlaget for den offentlige virksomhed.

Et tæt samspil mellem den offentlige og den private sektor er nødvendig i det moderne velfærdssamfund. Vi ønsker mere omsorg og mindre emsighed; derfor skal der et holdningsskift til. Derfor skal der større gennemsigthed og klarere ansvar til.

Langt de fleste offentligt ansatte vil jo hellere end gerne gøre et godt og professionelt stykke arbejde – og heldigvis gør de fleste det da også – men regeringen lægger op til, at der i fremtiden stilles bedre og mere præcise krav til ledere og medarbejdere om bedre samarbejde og opblødning af de gamle faggrænser.

Men til gengæld så skal vi på vor side politisk og administrativt give gode rammer for udviklende arbejde i et inspirerende arbejdsklima. Det er vejen til bedre service. Noget for noget.

Et samfund kan ikke eksistere uden regler, men der er forskel på rimelige, nødvendige regler og overregulering. Det er nødvendigt, at samfundets regelgrundlag kommer til eftersyn og moderniseres. Færre og bedre regler er ledetråden.

Allerede i 1995 gik regeringen i gang med at lette de mindre virksomheders administrative byrder. Vi kan nu se på de mange positive reaktioner fra virksomheder og organisationer, at vi har taget fat på et vigtigt område. Det arbejde vil blive fortsat og forstærket. Årets lovprogram indeholder derfor flere forslag på området, og vi har udpeget de ministerier, der skal gå foran.

Sygehusene og psykiatrien står i centrum for denne regerings kvalitetsindsats i de kommende år. Danmark har jo grundlæggende et godt sygehusvæsen. Et dygtigt personale gør hver dag et stort arbejde for at give vore syge mennesker en god og omsorgsfuld behandling og pleje.

Men der er også problemer, der er også problemer. Mange steder er der fortsat uacceptabelt lange ventetider. Flere steder er det svært at skaffe kvalificeret personale. Regeringen tog fra starten fat om problemerne sammen med amter og kommuner, og der er da også de seneste år tilført sundhedsvæsenet øgede ressourcer. En stærkere indsats på sundheds området står fortsat øverst på

dagsordenen også ved de kommende finanslovforhandlinger.

Men problemerne løser vi ikke med penge alene; det kan vi lige så godt bekende ligeud. Der er behov for forandringer, der er behov for et bedre samarbejde, der er behov for en klarere arbejdsdeling mellem sygehusene på tværs af amtsgrænserne. Specialefordelingen mellem sygehusene skal ændres, så vi får kortere ventetider og bedre kvalitet til gavn for patienterne.

Ledelsen på sygehusene må styrkes. Der er brug for reformer af den økonomiske styring. Vi skal styrke det frie sygehusvalg og sikre bedre brug af de samlede ressourcer.

Regeringen har i dag modtaget den første rapport fra Sygehuskommissionen om sygehusbetjeningen i hovedstadsområdet, og vi ved, at Sygehuskommissionen til nytår fremlægger sine samlede forslag til fremtidens sygehusvæsen. Både nu og til den tid vil regeringen fremlægge sine forslag om de nødvendige forandringer og krav til et forpligtende samarbejde.

Regeringen har meldt klart og kompromisløst ud, når det gælder de mest udsatte grupper i vort land. Det er enkelt og ligetil: vi vil sætte en stopper for udstødningen af mennesker i Danmark. At selv det svageste menneske kan få et værdigt liv, det er selve kernen i regeringens politik.

Forholdene for sindslidende i Danmark er blevet bedre, men de er langt fra blevet gode nok. Der er alt for stor forskel i den offentlige indsats fra amt til amt og fra kommune til kommune.

Distriktpsychiatrien skal udbygges og bringes til at fungere bedre. Derfor er der udarbejdet detaljerede handlingsplaner, hvorefter vi skal vurdere konsekvent og løbende, om der nu fra alle sider leves op til de fine planer. Jeg kan forsikre, at regeringen vil følge denne indsats meget tæt.

Der skal også etableres flere døgncentre, bofællesskaber og akutboliger, og ikke mindst det opsøgende arbejde skal styrkes. Vi skal udbygge støtte- og kontaktnettet, der kan give hjælp og opbakning til ensomme sindslidende. Vi vil ikke henvise syge mennesker til et isoleret liv uden netværk eller kontakt til andre.

I det seneste år har vi set en række ulykkelige i drab og tragiske episoder, hvor psykisk syge mennesker har været indblandet. Derfor har regeringen taget initiativ til at få udarbejdet en mere sammenhængende indsats særligt overfor sindslidende lovovertrædere.

Vi ved også, at i storbyområder med mange psykisk syge mennesker er der stadig flere, som søger til den lokale præst. Det gælder ikke mindst unge med sårbare sind, mennesker, som har brug for nærvær og samtale med en, som ikke er behandler eller på anden måde repræsentant for autoriteterne.

Derfor vil kirkeministeren stille ændringsforslag til finansloven om et ekstra antal præstestillinger, som efter samråd med biskopperne primært skal fordeles i disse områder.

Lad mig understrege endnu en gang: Vi bor ikke i noget pas-dig-selv-samfund, og vi kommer heller ikke til det, hvis det står til denne regering, og det gør det dog. Det handler den ny socialpolitik også om. Vi skal have det nødvendige antal sengepladser og det tilstrækkelige personale på de psykiatriske afdelinger, og der skal følges langt bedre op efter udskrivning.

Regeringen vil derfor i den kommende folketingssamling fremlægge en samlet handlingsplan på området, og der vil også blive fremsat forslag til en ny psykiatrilov: større kvalitet, mere omsorg og mindre emsighed.

Regeringen har taget fat på en gigantisk opgave. Det er vi os meget bevidst. Det er en opgave, vi ikke kan løse alene og på én sæson. Alle må deltage i samarbejdet, hvis det skal lykkes, og jeg understreger: Alle i vort samfund må deltage.

Regeringen vil følge op med nye initiativer. Vi vil videreføre og vurdere initiativer, der allerede er i gang, og som på forskellig måde bidrager til at forbedre kvaliteten i den offentlige sektor.

Danmark har altid med større eller mindre styrke satset på dygtiggørelse. Danmark skal fortsat satse på dygtiggørelse, kvalitet i arbejdslivet, et dynamisk erhvervsliv og en velfungerende offentlig sektor. Det hele forudsætter en veluddannet befolkning.

Vi har vedtaget en ny folkeskolelov for en stund tilbage. Det er en god ramme for den videre udvikling, men indholdet kan også blive bedre. De grundlæggende kundskaber skal være i orden. Elevernes læse- og stavekundskaber skal op på et højere niveau. Også indvandrerbørn og flersprogede skal have den solide undervisning, der jo er en forudsætning for videreuddannelse, arbejde og et godt liv.

Men indsatsen skal ikke stoppe her. Derfor gennemføres der nu kvalitetsprojekter for folkeskolen. Derfor fremsætter regeringen nu forslag til en ny læreruddannelse, hvor der lægges vægt på en styrkelse af lærernes faglige og pædagogiske kvalifikationer, også lidt længere henne i livsforløbet. Derfor gennemfører vi en omfattende modernisering og styrkelse af erhvervsuddannelserne og et nyt kompetencesystem for efter- og videreuddannelser, så der er sammenhæng, pointgivning og klarhed.

Siden regeringsskiftet i 1993 er der konsekvent afsat flere midler til dansk forskning. Finanslovsforslaget fortsætter denne udvikling.

Men regeringen ønsker at gå videre i sine ambitioner. Regeringen vil i

begyndelsen af 1997 præsenterer en samlet national strategi for dansk forskning frem mod årtusindskiftet. Det drejer sig om helhed uden elfenbenstårne. Det er der brug for.

Regeringen lægger op til et tættere samspil mellem offentligt betalte forskere og erhvervslivet, så vi får det maksimale ud af vores investeringer i dansk forskning. Med etablering af et center for forskning i informationsteknologi og en række andre centre er der skabt en ny, spændende model for samspil mellem erhvervslivet! og forskningens verden.

Der foregår en omfattende udbygning på hele universitetsområdet. Københavns Universitet vil som led i regeringens investeringsplaner blive moderniseret, og en udflytning på universitets- og forskningsmiljøområdet til et helt nyt område på Amager vil blive påbegyndt.

Vi skal styrke såvel den frie forskning ved universiteterne som den strategiske forskning, der fremmer erhvervslivets konkurrenceevne.

Så er der den stille, ikke særlig bemærkede revolution på vort arbejdsmarked, for den er der i jo. Tænk blot på den omfattende lovgivning, vi har gennemført i de senere år, på de omfattende initiativer, der er gennemført på arbejdsmarkedet. Vi satte os mål dengang. Et af målene var at få nedbragt den alt for høje langtidsledighed, og vi kan nu se, at det er lykkedes. Vi skal længere endnu, men det er lykkedes. Retningen er den rigtige.

Tilsvarende gælder det for den ny ungdomsindsats. Den er lykkedes. Retningen er den rigtige. Ledigheden blandt de unge har faktisk ikke været lavere siden 1970'erne.

Vi har gennemført orlovsordninger til uddannelse og for forældre, og for at styrke hensynet til børnefamiliernes vilkår vil regeringen gerne opfordre arbejdsmarkedets parter til at forbedre mulighederne for fuld løn under barsel gennem aftaler ved de kommende overenskomstforhandlinger. Men noget for noget: Regeringen er herefter på sin side rede til at se på eventuelle barrierer i skattelovgivningen.

I den globale konkurrence er uddannelse og dygtiggørelse vor styrke. Vi vil og skal ikke sætte mindstelønningerne ned i den globale konkurrence om lavproduktive arbejdspladser. Vi vil alligevel være sikre tabere, hvis vi går den vej. Vi skal i stedet sætte kvalifikationerne op til en ordentlig løn på arbejdsmarkedet.

Så vil jeg gerne tilføje, at der har bredt sig den misforståelse, at arbejdet på at dygtiggøre tolk lader de bogligt svage i stikken. Det er forkert. Tværtimod er det målet at forbedre kvalifikationerne på alle niveauer gennem en gensidig forstærket oprykning. Ledige med for dårlige kvalifikationer skal have kurser og jobtilbud, der gør dem i stand til at bide sig fast på arbejdsmarkedet.

Men selvom vi gør, hvad der er muligt for at styrke beskæftigelse og

uddannelsesmuligheder, må vi også erkende, at der er grupper, for hvem det ikke er tilstrækkeligt: de sidste. Derfor er det en altafgørende udfordring at skabe plads til dem, der ikke kan leve 100 pct. op til de krav, der stilles på det højeffektive danske arbejdsmarked.

Jeg vil gerne understrege, at udfordringen ikke kun er økonomisk, men først og fremmest holdningsmæssig. De nye puljeforordninger tegner til at blive en succes for langtidsledige, der mangler arbejdspladser. Et puljeforordning er springbræt til et udstøttet arbejde eller til en erhvervsmæssig uddannelse. Indsatsen for at oprette skånejob for personer med permanent nedsat arbejdsevne skal forstærkes, og det skal ske både i den offentlige og i den private sektor.

Her er opgaven igen klar og vigtig: Offentlige og private arbejdsgivere har sammen med fagbevægelsen et stort, stort ansvar for at skabe et mere rummeligt arbejdsmarked, hvor der også er plads til dem, jeg har omtalt. Og kun ved et positivt samspil imødegår vi frygten og risikoen for udstødning af ordinært ansatte og underminering af de generelle overenskomstmæssige vilkår.

Et rummeligt arbejdsmarked handler også om at give bedre plads til de lidt ældre kolleger på arbejdsmarkedet. Vi er i regeringen overbevist om, at det kan opnås ved at udforme en ny, spændende seniorpolitik, der giver de ældre mulighed for i praksis at blive på arbejdsmarkedet. Derfor vil regeringen tage initiativ til, at der indkaldes til trepartsdrøftelser med arbejdsmarkedets parter om den fremtidige seniorpolitik i dette efterår.

Et grønt Danmark i bæredygtig vækst er den klare målsætning her på tærsklen til

det 21. århundrede.

Regeringen vil fremlægge et investeringsprogram på trafikområdet. Ambitiøst, javel, for der er brug for, at programmet styrker jernbanetrafikken i Danmark.

Regeringen ønsker en samlet politisk aftale, der fastlægger de langsigtede investeringer i moderniseringen af banenet og af togmateriel. Jeg kan forsikre, at det er der brug for, og der er brug for langt flere investeringer i de kommende år.

Aftalen skal desuden lægge rammer for en fornyelse af DSB's organisation – det er der også brug for – herunder en opdeling af DSB i en bandedel og et selvstændigt trafikselskab. Det vil i øvrigt også muliggøre, at den kollektive trafik kan udnytte de nye faste forbindelser over Storebælt og Øresund bedst muligt.

Så vil regeringen gerne understrege og udsende det signal i dag, at ved vejinvesteringer vil vi naturligvis gøre, hvad vi kan for at drage omsorg for, at trafiksikkerhed, støjbekæmpelse og miljø har den højeste prioritet.

På den grønne linje vil regeringen også fremlægge forslag til omlægning af bil afgifter i en mere grøn retning. Vægtafgiften for nye biler skal afløses af en afgift, der afhænger af brændstoføkonomien.

Regeringen vil også styrke håndhævelsen af miljølovgivningen. Det sker igennem et omfattende lovinitiativ. Det skal ikke kunne betale sig at spekulere i overtrædelse af miljølovene; også den del af vor lovgivning skal naturligvis respekteres fuldt og helt.

Der vil blive taget initiativer, som modvirker butiksdød og udtynding af grundlaget for detailhandelen i nærområderne.

Regeringen vil forbedre beskyttelsen af vort drikkevand, brugen af skadelige pesticider skal helt standses, og beskyttelsen af de særlige drikkevandsområder skal styrkes.

Alle borgere skal kunne leve og færdes sikkert og trygt. Sådan er det desværre ikke alle steder i dagens Danmark. Mennesker skræmmes af rockergrupper, der sætter almindelige menneskers liv på spil under indbyrdes rivalisering. Mennesker skræmmes af vold og narkoforbrydelser og af åbenlys gadehandel med narko. Det kan vi ikke have. Alle skal kunne leve og færdes sikkert og trygt i Danmark.

Regeringen kan og vil ikke se passivt til. Der skal handles, og der skal handles nu. Derfor vil regeringen bekæmpe kriminaliteten på tre områder: Vi vil forebygge bedre, vi vil optræde langt mere konsekvent over for de kriminelle, og vi vil vise større omsorg over for ofrene.

Forebyggelse af kriminalitet er fundamental. Den skal forstærkes, og flere mennesker skal inddrages. For vi har jo set en række tilfælde af uhyggelig grov vold – uhyggelig og begået af unge, som tilsyneladende lever et liv uden normer og uden respekt for de værdier, vi værner om. Vi må, og vi skal sætte ind her. Vi skal have fat i de førstegangskriminelle. Vi må støtte familierne og opbygningen af netværk, så vi kan genopbygge normerne og fastholde de centrale værdier.

Men vi skal samtidig bekæmpe volden og narkokriminaliteten lige så konsekvent som i dens årsager. Der skal ske en opstramning, og den skal ske nu. Den verserende rockerkrig har skabt frygt og utryghed i befolkningen. Vi oplever, at rockergrupper bevidst placerer sig i tæt beboede områder. Det er fuldstændig uacceptabelt.

Regeringen agter derfor allerede i denne uge at fremsætte forslag til ny en lov, som skal give politiet adgang til at forbyde personer at opholde sig i bestemte ejendomme. Loven vil gøre det muligt for politiet at sætte mere effektivt og kontant ind mod rockerborgere i tæt bebyggede områder.

Regeringen vil også fremsætte lovforslag, som over en bred front skal forbedre mulighederne for politiets indsats mod den organiserede kriminalitet. Det omfatter blandt andre initiativer øget adgang til konfiskation i narkosager, udvidede muligheder for ransagning ved grove forbrydelser, skærpet indsats mod våbenbesiddelse, separate fængselsafdelinger for såkaldt stærke fanger og bedre vidnebeskyttelse.

Regeringen vil forstærke arbejdet for, at voldsdomme afsiges og fuldbyrdes så hurtigt som muligt. Politiet gør allerede i dag et stort arbejde gennem aktiv overvågning, men en styrket indsats forudsætter, at politiets muligheder forbedres, og det er det, regeringen nu lægger op til.

Den åbenlyse gadehandel med narkotika skaber utryghed og tvivl om retssikkerheden hos borgerne. Regeringen vil sikre en hurtigere og en mere konsekvent indsats. Den omfattende aktion, som politiet har indledt, vil derfor allerede inden ugens udgang blive fulgt op af konkrete lovforslag på to områder: For det første skal der ske en væsentlig skærpelse af straffniveauet ved gentagen handel med hårde stoffer. For det andet vil der blive gennemført en forbedring af mulighederne for udvisning af udlændinge, som er indblandet i narkokriminalitet. Det skal være muligt at udvise med indrejseforbud, når det drejer sig om narkosælgere, som tages flere gange lige efter hinanden.

Domstolsudvalget har stillet forslag til en styrkelse af domstolenes uafhængighed og særlige stilling, sådan som vi også tidligere har drøftet det her i Folketinget. Nu ser regeringen frem til, at der herefter kan gennemføres en nyordning med bred tilslutning i Folketinget.

Samtidig – og det er meget vigtigt – må ventetiderne i retsvæsenet nedbringes, og det gælder både ventetiderne [SIC] på domfældelse og afsoning. Sagsbehandlingen ved domstolene må gøres mere effektiv og mere forståelig. Der skal etableres en stærkere processtyring, så civile retssager bliver fremmet til dom så hurtigt som muligt. Regeringen vil inden årets udgang fremsætte lovforslag herom.

Og så til økonomien:

Den er jo på ret kurs. Det går bedre, det går endnu bedre. De gode resultater og de gode udsigter ved vi ikke er kommet af sig selv. De skyldes en målrettet økonomisk/politisk strategi, der har ført til, at Danmark i dag som et af kun tre EU-lande opfylder Fællesskabets kriterier for en sund økonomi.

Med finanslovsforslaget for 1997 lægger regeringen op til at fortsætte den kurs. Regeringens mål er fortsat ligevægt på de offentlige budgetter i 1997. Vækstpausen har gjort det lidt sværere at nå målet, men regeringen vil med uformindsket styrke arbejde på at påbegynde afviklingen af gæld.

Vi vil også gerne understrege, at det unikke, det særlige, i den økonomiske udvikling i Danmark ikke er forbedringen på et enkelt område. Det er helheden. Sagen er jo, at vi ikke siden begyndelsen af 1970'erne har haft en situation, hvor betalingsbalancen, de offentlige finanser, inflationen og arbejdsløsheden under et har været bedre end i dag.

Nu tegner udviklingen i udlandet sig også bedre, og samtidig udviser den indenlandske del af økonomien stor styrke: Lav inflation, som jeg sagde det, en diskonto, der er den laveste i 60 år, det private forbrug vokser, investeringslysten er større end i mange år, den private beskæftigelse stiger på ny, og arbejdsløsheden er efter et fald på over 100.000 den laveste i 8 år.

Overførselsindkomsterne:

Udgifterne til overførselsindkomsterne skal reduceres. Det skal først og fremmest ske ved at nedbringe antallet af modtagere gennem nye job, gennem uddannelse og ved bedre muligheder for at blive på arbejdsmarkedet.

Der skal også forhandles nye overenskomster til foråret. Regeringen skal opfordre parterne på arbejdsmarkedet til at fortsætte den ansvarlige linje, de har holdt sig til gennem de senere år. Sagen er jo, at lave lønstigninger, der sikrer en god konkurrenceevne, er den bedste vej til en stabil fremgang i realindkomster og beskæftigelse. Også her føler regeringen sig forpligtet, jf. de initiativer, jeg har omtalt. Noget for noget.

Det er generelt gået godt for dansk erhvervsliv i de seneste år, både for beskæftigelsen og for indtjeningen. Det er en glædelig udvikling, som regeringen vil gøre sit til at fastholde gennem en aktiv erhvervspolitik. Regeringen fremlægger om kort tid en erhvervspolitisk redegørelse samt forslag til en ny effektiv konkurrencelov.

Det er vigtigt at understrege, at Danmark skal udnytte globaliseringen ved at tiltrække avancerede og videnstunge opgaver. Danmark vil, kan og skal ikke konkurrere med f.eks. landene i Østeuropa på lave lønomkostninger. Vi skal i

stedet satse på at gøre det attraktivt for danske såvel som for udenlandske virksomheder at placere videnstunge arbejdspladser i Danmark. Herigennem kan vi erstatte arbejdspladser, der flyttes til lande med lavere lønomkostninger. Det er jo den positive og egentlig også den solidariske vej i forhold til de fattige samfund længere væk fra os.

Virksomhedernes rammevilkår skal yderligere forbedres, og der skal være bedre incitamentter til at starte nye virksomheder og ikke mindst til at overleve med dem. Derfor vil regeringen i efteråret indbyde partierne til videre drøftelser af iværksætterpolitikken.

Og nu til det europæiske:

Vi ved, at den europæiske dagsorden er kolossal: EU, NATO, OSCE, Europarådet, østersøområdet og det nordiske samarbejde. Men én opgave er vigtigere end alle de andre, nemlig at få skabt et helt europæisk kontinent, der samarbejder i fred og fordragelighed.

Det projekt, den igangværende regeringskonference handler om, nemlig EU's udvidelse med landene i Central- og Østeuropa, herunder også de baltiske lande, er sagen; det er projekt nummer ét.

Det er en kendsgerning, at EU er et af de mest vellykkede samarbejdsprojekter

mellem de europæiske lande. Derfor må EU også påtage sig sit ansvar, og derfor må vi påtage os vores ansvar.

Det er utrolig vigtigt, at vi har modet til at træffe de nødvendige historiske beslutninger. Regeringen og jeg håber meget, at Europadebatten i det år, vi nu tager fat på, ikke gror fast i forbehold, at den bliver en virkelig Europadebat og ikke en forbeholdsdebat.

Vi skal være kritiske. Vi skal turde påpege, at EU er for bureaukratisk og for ufolkelig. Vi skal stræbe efter et bedre og mere demokratisk EU, der kun beskæftiger sig med de opgaver, som hvert enkelt land ikke kan løse; men vi skal også fastholde det fundamentale. Sagt enkelt: Set fra et dansk synspunkt og fra andre europæiske landes måtte vi, hvis vi ikke havde et EU, ret hurtigt opfinde et, der var lige så effektivt i sit samarbejde som det, vi kender, og som skal blive endnu mere effektivt.

Den igangværende regeringskonference skal sikre, at udvidelsen bliver mulig, men også andre opgaver presser sig på. Danmark deltager aktivt i forhandlingerne. Vi har fremlagt en række konkrete tekstforslag om beskæftigelse, om miljø og om åbenhed. Der er tale om ambitiøse forslag, ved vi, og det har vi ikke lagt skjul på, men det er vigtigt at opstille nogle klare mål i en forhandling.

Efterårets forhandlinger kommer også til at dreje sig om udenrigspolitik og om retlige og indre anliggender. Det er vigtige områder.

Lad mig i den forbindelse gøre nogle bemærkninger til de danske forbehold:

Forbeholdene er reelle, men de giver os også en særlig stilling under forhandlingerne. De koster indflydelse, selvom vi ikke endnu helt og fuldt har mærket det. Det vil også afhænge af regeringskonferencens videre forløb, men at de har indflydelse på fremtiden for Danmark, kan vi ikke komme uden om.

Samtidig skal det også slås fast, så det ikke kan misforstås, at forbeholdene ikke er til forhandling under regeringskonferencen. De kan kun ændres gennem en ny dansk folkeafstemning, så de består både under konferencen og efter dens afslutning. Det har man regeringens håndslag og ord på. Hvis regeringskonferencen fører til ændringer i bestemmelser, som er omfattet af vores forbehold, kan der derfor blive behov for at gennemføre præciseringer af Danmarks særstilling. Så meget om EU.

EU står foran optagelse af nye medlemmer. Det gør NATO også.

Sikkerhedspolitikken er midt i en kolossal omstillingsproces. Alliancen står over for en række historiske beslutninger. Regeringen lægger afgørende vægt på, at de lande, som ikke kommer med i første omgang, ikke efterlades i et sikkerhedspolitisk tomrum. NATO's dør bør derfor holdes åben. Perspektivet om medlemskab må ikke forsvinde for de europæiske lande, der ønsker det.

Budskabet til et europæisk land, der søger om medlemskab i NATO og ikke får det i første omgang, må derfor ikke være »nej«, det bør være »ikke endnu«.

Partnerskab for fred er et centralt redskab i den forbindelse. Den danske regering vil i den kommende tid sammen med sine NATO-allierede, først og fremmest USA, men også med andre lande, sondere mulighederne og formerne for, at et uddybet partnerskab for fred kan blive en realitet, som kan anvendes i forhold til de lande, der ikke kommer med i NATO i første bølge.

Og en understregning: Det er under alle omstændigheder afgørende for Danmark, at de baltiske lande i forbindelse med udvidelsen af NATO ikke lades i stikken. Partnerskab for fred og ikke mindst samarbejdet i den fredsbevarende styrke i Bosnien, IFOR, har på flere måder vist vejen for det praktiske sikkerhedspolitiske samarbejde. En fortsættelse af IFOR tilpasset de ændrede omstændigheder anser regeringen for både at være ønskelig, nødvendig og sandsynlig, og vi er rede til at yde vort bidrag hertil.

Takken til de soldater fra Danmark, der har været i Eksjugoslavien, og takken til dem, der kommer derned, skal ikke være usagt, heller ikke fra denne talerstol.

Organisationen for Samarbejde og Sikkerhed i Europa, OSCE, hvor Danmark overtager formandskabet i 1997, er en anden meget vigtig organisation for Europa. Det samme gælder Østersørådet, hvor Danmark også overtager

formandskabet i løbet af 1997. Et travlt, men vigtigt år for den danske regering.

Ved Finlands og Sveriges medlemskab af EU havde vi en ambition om at udvikle og forny det nordiske samarbejde. Det er lykkedes. Det er vigtigt at fastholde, modernisere og udvikle dette samarbejde, som der nu er skabt gode rammer om.

Udviklingen i de palæstinensiske områder har igen i sidste uge sat sig dybt tragiske spor. Lykkeligvis giver præsident Clintons invitation til topmødet i Washington grund til et forsigtigt håb om, at fredsprocessen kan komme i gang igen. Danmark har sammen med de øvrige EU-lande opfordret parterne til at udvise den nødvendige politiske vilje og sikre, at der snarest tages konkrete skridt ad den fredens vej, som stemmer overens med Oslo-aftalerne.

Vi har været, og vi er konsekvente i vor holdning til atomprøvesprængninger i denne verden. Derfor er det meget opmuntrende, at der nu er næsten fuldstændig enighed i spørgsmålet om et totalt stop for atomprøvesprængninger, og må jeg føje til, at udenrigspolitik for Danmark jo også er det konstante arbejde for menneskerettigheder og for demokrati. Det vil blive fastholdt overalt i Asien, i Afrika og i andre dele af vor klode.

Og så til vort rigsfællesskab:

Der har været tale om nogle økonomisk strenge år for den færøske befolkning. Den økonomiske udvikling på Færøerne synes imidlertid nu at være i bedring. Indtægterne har været stigende, ikke mindst inden for fiskerierhvervet, og samtidig er den tidligere og omfattende udvandring ophørt, og landskassens underskud er blevet nedbragt betydeligt.

Det vil nu være opgaven at skabe en vedvarende fremgang i den færøske økonomi og sikre stabiliteten i fiskeriets ressourcegrundlag.

Også den økonomiske situation i Grønland er i øjeblikket præget af stabilitet. De begrænsninger i rejefiskeriet, som hjemmestyret har måttet gennemføre af hensyn til beskyttelsen af rejerne, er blevet opvejet fra andre dele af fiskeriet.

Regeringen og Grønlands hjemmestyre samarbejder om at skabe grundlag for øget trafik til Thule; også her er der positive signaler. USA har faktisk tilkendegivet en positiv holdning til etablering af et civilområde i Dundas i forbindelse med Thule Air Base; de nærmere forhold vil blive afklaret i den kommende tid.

Samlet for Færøerne og Grønland kan vi glæde os over det seneste års øgede efterforskning efter råstoffer. Den indsats vil forhåbentlig på sigt kunne skabe en udvikling i disse dele af rigsfællesskabet hen imod en mindre ensidig fiskeriafhængighed.

Lad mig afslutningsvis opsummere regeringens opgaver i den kommende tid:

Vi vil værne og forny det danske velfærdssamfund.

Vi vil forhindre forråelsen af det danske samfund.

Vi vil arbejde for et bæredygtigt samfund, som kan videregives til de kommende generationer.

Vi vil aktivt arbejde for demokrati og for menneskerettigheder i det internationale samfund.

Jeg har her i dag omtalt en række af de udspil, som regeringen vil komme med. I åbningsredegørelsens skriftlige del, som fremlægges samtidig hermed, er regeringens samlede lovinitiativer omtalt mere udførligt.

Regeringen ønsker med disse ord at indbyde alle Folketingets partier samt alle i det danske samfund til et konstruktivt samarbejde i det kommende arbejdsår.

Må jeg foreslå, at vi indleder Folketingets arbejde med at udbringe et leve for Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra)

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1996>